Офіційно новорічне свято запровадив римський цар Нум Помпілій. Він переніс початок року з березня на січень. А місцева назва цього місяця походить від імені давнього божества дволикого Януса. Римляни вважали його покровителем усіх дверей та воріт, які той власноручно відчиняв і замикав. Про це говорить і зовнішність божества : старе обличчя, що символізує рік зійшлий, спрямоване в тильну сторону, а юне дивиться тільки вперед.

Новорічні обряди у різних країнах дуже різноманітні. В Ефіопії, скажімо, Новий рік випадає на середину вересня. В цей час жителі міст та сіл сходяться на околиці і спалюють на вогнищі сухий хмиз, який принесли з собою. Навколо багаття влаштовуються ігри й танці.

В Ірані ж, навпаки, Новий рік святкують весною, 22 березня. За традицією, господар дому дарує своїй родині нове вбрання, і всі разом виходять на вулицю, розпалюють багаття, стрибають через нього. В цей день заведено розбивати старий глиняний посуд, а стіл заставляти сімома стравами, які починаються з букви "С".

Шотландці ж на Новий рік приходять в гості з грудочкою вугілля. Вони кидають її у вогонь і бажають: "Нехай світло й радість завжди будуть у вашому домі!"

Особливою екзотичністю відзначаються італійці: в першу хвилину Нового року по всій країні вибухають тисячі хлопавок. Цілу годину під цю канонаду господарі жбурляють у вікна на вулицю старі меблі, посуд, ганчір’я.

* * *

Наші предки в давнину, ще до запровадження християнства, зустрічали Новий рік також весною, 1 березня. І в цьому був, очевидно, свій сенс. Язичники (так називали наших далеких пращурів за те, що

вони вірували в чудодійство природних сил — сонця, місяця, блискавки, дерева, річки, озера) вважали, що з пробудженням природи має неодмінно народитися й Новий рік. Тому з приходом весни люди збиралися на галявах, співали, водили танки, грали в різні ігри, приносили дарунки добрим богам, щоб задобрити їх. Найпершим символом весни, а отже й Нового року, вважалася верба. Це тому, що вона розпукувалася найраніше. З приходом весни дівчата йшли до діброви. З-поміж себе вибирали кустянку — найсимпатичнішу дівчину — і прикрашали її зеленими галузками. Решта ж плели віночки, одягали їх на голівки і йшли селом з піснями. Заходячи до осель, кустянки вітали господарів з Новим роком, бажали родині щастя, здоров’я, щедрих статків, багатого врожаю. Цей обряд називався "Водити Куста".

Згодом, коли київський князь Володимир Великий запровадив на Русі християнство, Новий рік перенесли на вересень. Але ще не одне століття наш народ святкував новоріччя за старим звичаєм. Тому митрополит Феогностій вимушений був розповсюдити 1342 року новий наказ, яким зобов’язував усіх людей православної віри відзначати Новий рік лише у вересні.

Минав час. Уся Європа перейшла на римське літочислення. Виникла необхідність перенести Новий рік на січень і в нас. В побут поступово входив, особливо на загарбаних польською шляхтою та литовськими феодалами землях, січневий відлік року. За Петра І ця дата стала офіційною на всій території колишньої Російської імперії. У XVIII столітті практично всі протестантські держави перейшли на григоріанський стиль, натомість у Російській імперії і надалі зберігався юліанський календар, через що Новий рік на землях, що входили до її складу, не збігався з західноєвропейським. З 1918 року ми святкуємо новоріччя з 31 грудня на 1 січня. За церковним календарем воно відзначається на 14 днів пізніше.

Передноворічні (колядки та щедрівки) та новорічні (засівання зерном та поетичні побажання господарям і їх родинам) обряди пройняті

шанобою до природи, до людини. Це одне з найпоетичніших, глибоко символічних свят.

календар міжнародних свят, Василь Скуратівський, Січень снігом січе, оповідання про новорічні звичаї у різних країнах

* * *

А назви місяця? Звідки вони взялися і які вони у інших народів?

В Німеччині січень називається "януарем". Правда ж, схоже на російське "январь"? А у білорусів — "студзень". Ну, а у нашій, українській мові, збереглися давньослав’янські назви. Вони найповніше відбивають характер цього періоду року. Дехто твердить, буцімто назва місяця пішла від того, що січень січе, тобто ділить навпіл зиму. За календарем він і справді є серединою зими. Припускають також, що в січні наші далекі пращури висікали ділянки під посіви, адже у давнину були непрохідні хащі. Є ще одна думка про походження назви місяця: це — час рубати, сікти дрова, час їх заготівлі. Навіть прислів’я таке є: "Січень січе та морозить — газда з лісу дрова возить".

Але, мабуть, все-таки найвірогідніше те, що в цю пору січе сніг. Пороші, як правило, в цьому місяці не буває.

Існують і місцеві назви місяця. У нас на Поліссі, наприклад, його звали "щипуном", "сніжнем".

календар міжнародних свят, Василь Скуратівський, Січень снігом січе, оповідання про новорічні звичаї у різних країнах

За матеріалами: "Дванадцять місяців". Настольна книга-календар, 1990 рік, стор. 16 — 17.